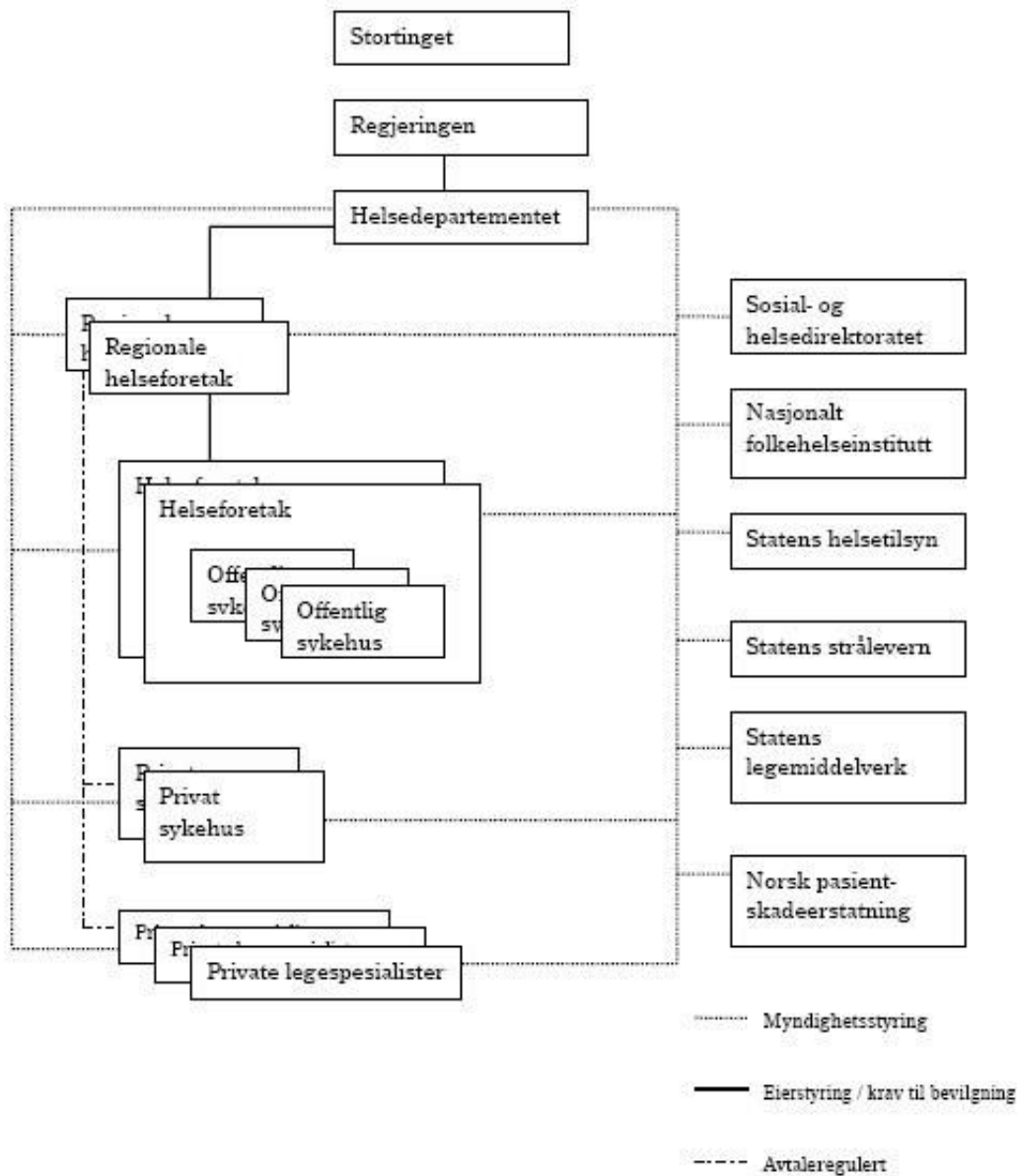

Infeksjonskontrollprogrammet

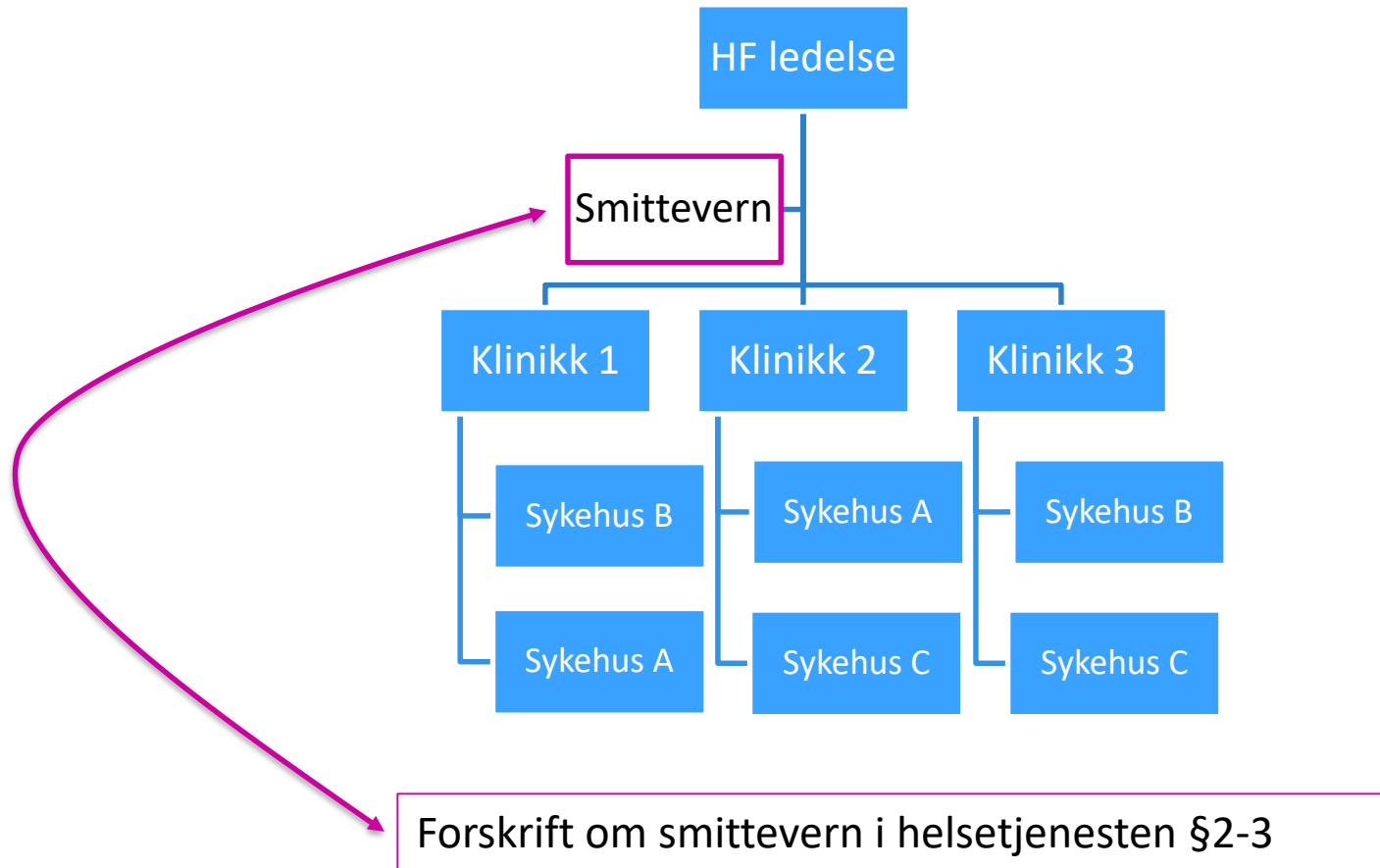
Organisering av det infeksjonsforebyggende arbeidet i helseinstitusjoner - Lovverk og smittevern.

Jørgen V. Bjørnholt

Avdeling for mikrobiologi OUS og Institutt for klinisk medisin UiO

Sykehushierarkiet - smittevern

«Retningslinjer» for smittevern

- Internasjonalt
 - Guidelines & Recommendations (WHO, IFIC, IPSE
- Nasjonalt
 - Lovverk (storting, regjering, departementer)
 - Styringsdokumenter (HOD)
 - Handlingsplaner (HOD)
 - Veiledere (Hdir, andre)
- Spesialisthelsetjenesten/ kommunehelsetjenesten
 - Smittevernplan (RHF/kommunen)
 - Infeksjonskontrollprogram (enkeltinstitusjoner)

Regulering av helsetjeneste og smittevern

Skal

Skal helst

Bør

Lovverk

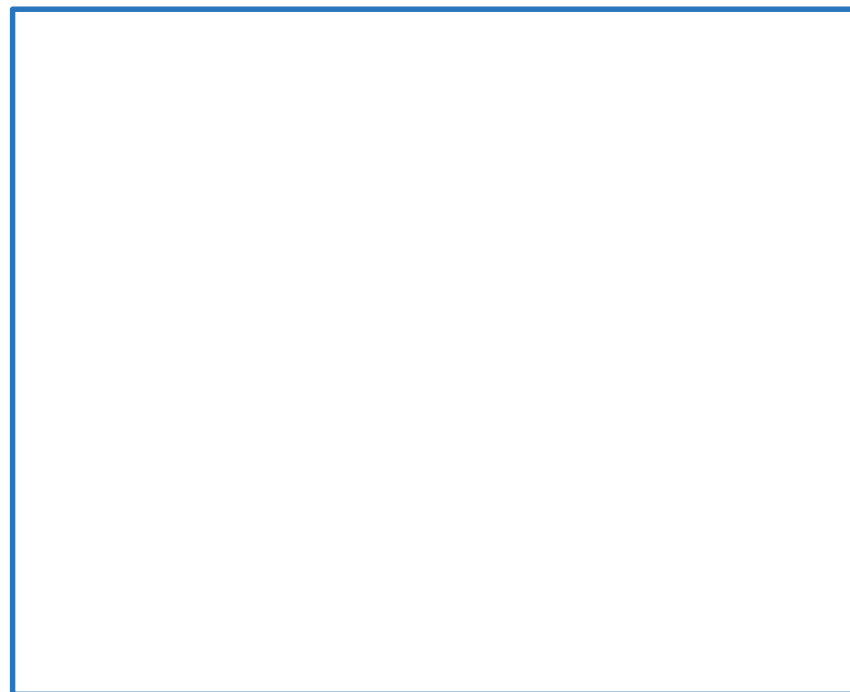
Forskrift

Merknader til forskrift

Rundskriv fra departement

Handlingsplaner

Retningslinje, veileder, standard

Aktuelle lover innen smittevernet

- [LOV-1994-08-05-55](#) **Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven)**
- [LOV-1999-07-02-61](#) Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven)
- [LOV-2011-06-24-29](#) Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- [LOV-2000-06-23-56](#) Lov om helsemessig og sosial beredskap (helse- og sosialberedskapsloven)
- [LOV-2011-06-24-30](#) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- [LOV-2005-06-17-62](#) Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
- [LOV-2004-07-02-64](#) Lov om ordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven).
- [LOV-2001-06-15-93](#) Lov om helseforetak m.m. (helseforetaksloven)
- [LOV-1999-07-02-64](#) Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven)
- [LOV-1984-03-30-15](#) Lov om statlig tilsyn med helsetjenesten.
- [LOV-2014-06-20-43](#) Lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven)
- [LOV 2008-06-20-44](#) Lov om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven)
- [LOV-1995-01-12-6](#) Lov om medisinsk utstyr
- [LOV-1992-12-04-132](#) Lov om legemidler m.v. (legemiddeloven)
- [LOV-2003-12-19-124](#) Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven)
- [LOV-1973-02-09-6](#) Lov om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m.
- [LOV-2003-12-05-100](#) Lov om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven)
- [LOV-2015-06-19-65](#) Lov om straff (straffeloven)

Aktuelle forskrifter

- Ca. 22 knyttet direkte til smittevernloven
- Ca. 27 indirekte

[FOR 2003-06-20 nr 740](#) Forskrift om Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS-forskriften). Forskriften gir bl.a. bestemmelser for meldinger til MSIS og for varsling om smittsomme sykdommer.

[FOR 2005-06-17 nr 611](#) Forskrift om Norsk overvåkingssystem for antibiotikabruk og helsetjenesteassosierte infeksjoner (NOIS-registerforskriften). Forskriften gir oppdaterte bestemmelser for meldinger til NOIS.

[FOR 2012-06-28 nr 692](#) Forskrift om oversikt over folkehelsen. Forskriften legger til rette for systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid ved samordning og standardisering av arbeid med oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne.

[FOR-2015-06-26-796](#) Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege. Forskriften gir bl.a. bestemmelser om godtgjørelse for undersøkelse, behandling og kontroll for allmennfarlige smittsomme sykdommer

[FOR-2009-10-02-1229](#) Forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram. Forskriften gir bestemmelser om kommunens vaksinasjonstilbud i henhold til det nasjonale vaksinasjonsprogrammet, dvs. barnevaksinasjoner og influensavaksinasjoner.

[FOR-2009-02-13-205](#) Forskrift om tuberkulosekontroll. Forskriften gir bestemmelser for forebygging og kontroll av tuberkulose. Folkehelseinstituttet har gitt ut en veileder til forskriften, se under kapitel "Tuberkulose".

[FOR 2007-12-21 nr 1573](#) Forskrift om varsling av og tiltak ved alvorlige hendelser av betydning for internasjonal folkehelse (IHR-forskriften). Forskriften gir bestemmelser om implementering av WHO's internasjonale helsereglement i Norge. Den inneholder bl.a. bestemmelser og varsling av hendelser, og hygienesertifikater og helseerklæringer for skip.

[FOR-2007-12-19 nr 1761](#) Forskrift om godtgjørelse av utgifter til helsehjelp som utføres poliklinisk ved statlige helseinstitusjoner og ved helseinstitusjoner som mottar driftstilskudd fra regionale helseforetak. Forskriften gir i § 4 bestemmelser om gratis legehjelp under visse forhold ved allmennfarlige smittsomme sykdommer.

[FOR-2007-06-28 nr 814](#) Forskrift om stønad til dekning av utgifter til viktige legemidler mv. (blåreseptforskriften). Forskriften gir i § 4 bestemmelser om gratis behandling og forebygging for allmennfarlige smittsomme sykdommer.

[FOR-2005-10-11 nr 1196](#) Forskrift om smittefarlig avfall fra helsetjeneste og dyrehelsetjeneste mv. Forskriften gir bestemmelser om håndtering smittefarlig avfall som oppstår i helsetjeneste og dyrehelsetjeneste,

[FOR 2005-06-17 nr 610](#) Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten. Forskriften gir bestemmelser for sykehusenes, sykehjemmenes og enkelte andre institusjoners smittevernarbeid.

[FOR-2003-11-14-1353](#) Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Norsk overvåkingssystem for resistens hos bakterier, sopp og virus (Resistensregisterforskriften). Forskriften gir bestemmelser om innsamling og behandling av helseopplysninger i overvåkingssystem for resistens mot legemidler brukt til behandling av infeksjoner med bakterier (antibiotika) og sopp (antimykotika) (NORM) og resistensovervåking av virus (RAVN).

[FOR 2003-06-20 nr 739](#) Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Nasjonalt vaksinasjonsregister (SYSVAK-registerforskriften). Forskriften gir bestemmelser for innsamling og behandling av helseopplysninger i SYSVAK.

[FOR 2003-06-27 nr 959](#) Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling i private medisinske laboratorier og røntgenvirksomheter. Forskriften gir i § 3 punkt 7 bestemmelser om gratis legehjelp under visse forhold ved allmennfarlige smittsomme sykdommer.

[FOR 2000-12-21 nr 1406](#) Forskrift om skadedyrbekjempelse. Forskriften gir bestemmelser om å sikre at det ved skadedyrbekjempelse blir benyttet midler og metoder som motvirker at skadedyr overfører smittsomme sykdommer eller blir årsak til andre helseproblemer.

[FOR 1998-12-22 nr 1432](#) Forskrift om gjennomføring m.m. av undersøkelser for smittsom sykdom av biologisk materiale for ikke-diagnostiske formål. Forskriften gir bestemmelser for laboratorienes bruk av biologisk materiale til metodeutprøving og kartleggingsundersøkelser for smittsomme sykdommer.

[FOR 1998-05-06 nr 581](#) Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. Forskriften gir bestemmelser om hygieniske forhold og om å forebygge overføring av smittsomme sykdommer ved disse virksomhetene.

[FOR-1998-04-03 nr 327](#) Forskrift om transport, håndtering og emballering av lik samt gravferd. Forskriften gir bestemmelser om å sikre at transport, håndtering og emballering av lik, samt gravferd foregår hygienisk forsvarlig for å motvirke overføring av smitte fra lik.

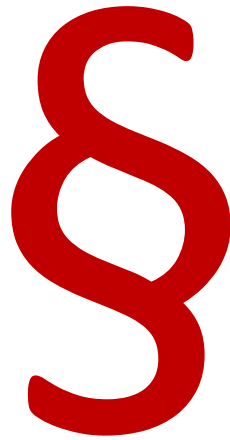
[FOR 1996-09-12 nr 903](#) Forskrift om innførsel, transport og annen håndtering av materiale som er smittefarlig for mennesker. Forskriften gir bestemmelser om å sikre at innførsel, transport og annen håndtering av materiale foregår forsvarlig slik at smittefaren blir så liten som mulig.

[FOR 1996-07-05 nr 700](#) Forskrift om forhåndsundersøkelse av arbeidstakere innen helsevesenet - antibiotikaresistente bakterier. Forskriften gir bestemmelser om undersøkelser av helsepersonell for visse resistente bakterier.

[FOR 1995-01-01 nr 100](#) Forskrift om allmennfarlige smittsomme sykdommer. Forskriften gir ei liste over hvilke smittsomme sykdommer som regnes som allmennfarlige i smittevernlovens forstand.

[FOR-1956-07-27 nr 2](#) Forskrift for hygieniske forhold ombord i fartøyer. Forskriften gir bestemmelser om hygieniske forhold og tilsyn med disse på norske skip.

Smittevernloven

Formål smittevernloven

- Verne befolkningen mot smittsomme sykdommer ved å forebygge dem og motvirke at de overføres i befolkningen, samt motvirke at slike sykdommer føres inn i Norge eller føres ut av Norge til andre land.
- Sikre at helsemyndighetene og andre myndigheter setter i verk nødvendige smitteverntiltak og samordner sin virksomhet i smittevernarbeidet.
- Ivareta rettssikkerheten til den enkelte som blir omfattet av smitteverntiltak etter loven.

Lovforankring av smittevernet i helseinstitusjoner

Smittevernloven

§ 4-7 Sykehusinfeksjoner

- Hjemmel for smittevernforskriften

§ 7-3 Det regionale helseforetakets ansvar

- Plan om tiltak og tjenester for å forebygge smittsomme sykdommer eller motvirke at de blir overført (smittevernplan)

Smittevernforskriften (1)

[FOR 2005-06-17 nr 610](#) Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten. Forskriften gir bestemmelser for sykehusenes, sykehjemmenes og enkelte andre institusjoners smittevernarbeid.

§ 1-1 Formål

- Forebygge og begrense infeksjoner

§ 1-2 Virkeområde

- Institusjoner i spesialisthelsetjenesten (sykehus)
- Institusjoner i kommunehelsetjenesten (sykehjem)

§ 2-1 Plikt

- Alle **institusjoner** skal ha et **infeksjonskontrollprogram**
- **Ledelsen** skal sørge for at det utformes, iverksettes og vedlikeholdes
- Skal være en del av internkontrollsystemet
- Ansatte har plikt til å kjenne programmet og å følge det

Smittevernforskriften (2)

§2-2 Infeksjonskontrollprogram

a) Infeksjonsforebygging

1. Retningslinjer for standardtiltak mm.
2. Retningslinjer for vanligste sykehusinfeksjoner
3. Retningslinjer for antibiotikabruk og isolering

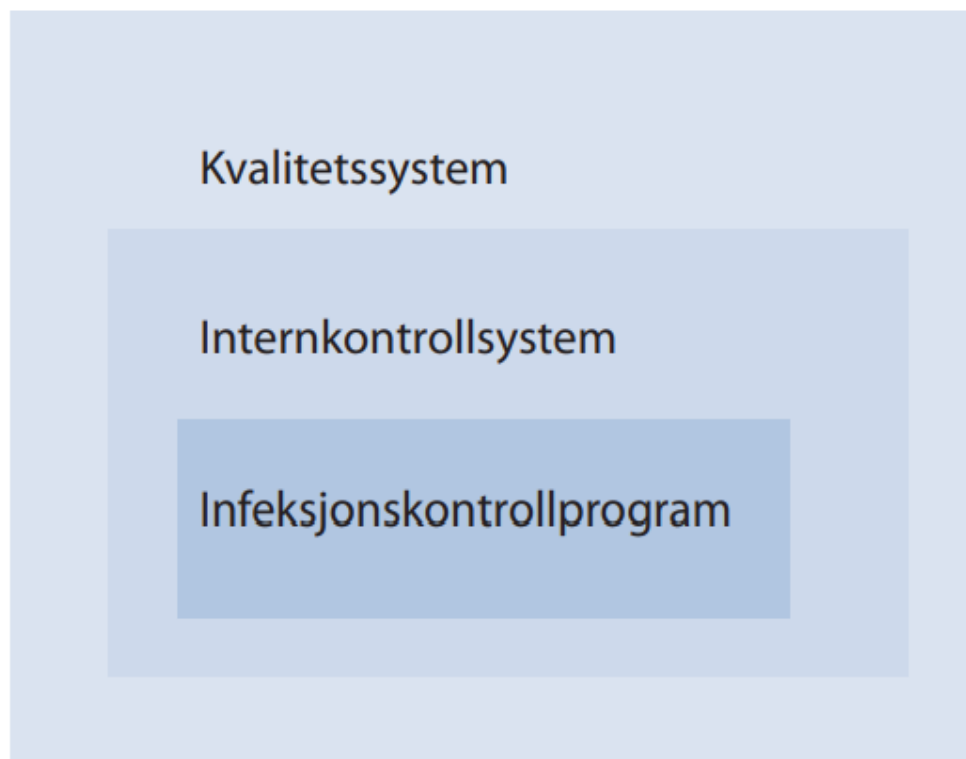
b) Infeksjonsovervåking

Gi oversikt over forekomst og oppdage utbrudd

=> NOIS register forskriften

Et infeksjonskontrollprogram er en plan som omfatter alle nødvendige tiltak for å forebygge at infeksjoner oppstår i helseinstitusjoner og for håndtering og oppfølging av utbrudd av infeksjoner.

Alle nødvendige smitteverntiltak ved institusjonen skal være skriftlig nedfelt i infeksjonskontrollprogrammet. Programmet skal være en del av institusjonens internkontrollsystem og er bygd opp av to hoveddeler: infeksjonsforebygging og infeksjonsovervåking.

Samspill mellom infeksjonskontrollprogram, internkontrollsystem og kvalitetssystem

Ad a) infeksjonsforebygging

- Infeksjonskontrollprogrammet skal tilpasses den enkelte institusjon og være basert på en risikovurdering og identifisering av kritiske punkt i institusjonen.

Risiko = Sannsynlighet x Konsekvens

Uønsket hending	Førekomst	Konsekvens	Samla risiko	Eksempel på tiltak
Kateter-assosierte urinvegsinfeksjonar	Svært vanleg	Liten til middels	Stor	<ul style="list-style-type: none">• Indikasjonar for bruk av urinvegskateter• Prosedyrar for innlegging og stell av urinvegskateter• Bruk av intermitterande kateterisering i staden for permanent kateter• Opplæring
Smittespreiing med MRSA	Sjeldan til middels	Middels til stor	Stor	<ul style="list-style-type: none">• Prosedyrar for:<ul style="list-style-type: none">• undersøking av pasientar og personale• isolering• behandling og sanering• oppfølging• Opplæring

Smittevernforskriften (3)

§2-3 Organisering av spesialisthelsetjenesten

- Institusjonsledelsen har ansvaret
- En lege skal koordinere smittevernarbeidet
- Tilstrekkelig smittevernpersonell – leger og sykepleiere
- Smittevernpersonell delta i kvalitetsutvalg

Smittevernforskriften (4)

§2-4 Organisering i kommunen

- Kommunen ansvarlig for at institusjonene har tilgang på smitteverneksptise

§2-5 Overvåking, melding og varsling

- Overvåking og varsling i MSIS
- Kan pålegge annen overvåking – henvisning til NOIS

Smittevernforskriften (5)

§3-1 Ansvar og oppgaver i RHF

- Overordnet ansvar
- Påse at tjenester etableres
- Nødvendig opplæring og hensiktsmessig fordeling av smittevernpersonell
- **Tilbud om bistand til kommunene**
- Etablere regionalt kompetansesenter
 - samordne, stimulere, fremme fagutvikling, hjelpe HF, forske, samarbeide....

§3-2 Ansvar og oppgaver i kommunen

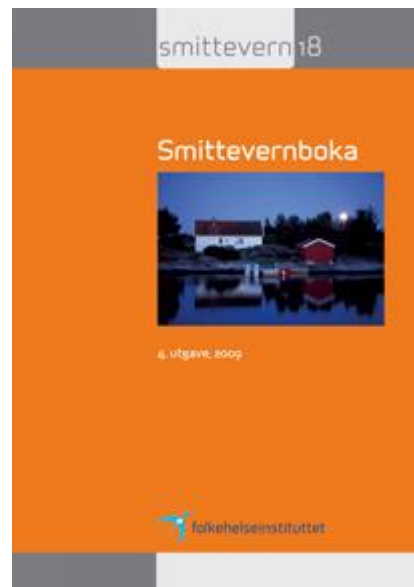
- Kommunen har det overordnede ansvaret for at institusjonene har alt på plass

OBS Lov om helsepersonell mv.

§4 *Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellets kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig.*

§16 *Virksomhet som yter helsehjelp, skal organiseres slik at helsepersonellet blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter.*

Nyttige publikasjoner

www.fhi.no
www.lovdatab.no

Handlingsplaner og strategier

